

SAKSFRAMLEGG

Til:
Forskningsutvalget for Det juridiske fakultet

Møtedato:
17.11.2020

Sak:

Evaluering av organiseringen av forskergrupper ved Det juridiske fakultet - forslag til ny organisering

Innstilling til vedtak:

Forskningsutvalget ved Det juridiske fakultet foreslår slik organisering av forskergruppene ved fakultetet:

Gjeldende modell for organisering av forskergrupper ved Det juridiske fakultet videreføres, med følgende endringer:

1. Nivå 3 bortfaller fra 01.01.2021. I tillegg til forskergrupper på nivå 1 og 2, kan fakultetet ha forskningsmiljø med senterstatus. For øyeblikket gjelder dette Norsk senter for havrett. Senteret har egen finansiering og egne retningslinjer, og er ikke omfattet av retningslinjene for forskergrupper
2. Retningslinjene revideres slik at det fremgår tydeligere hvilke krav som stilles for aktiviteten til forskergruppene på nivå 1 og 2, og for å kunne få tildelt incentivmidler til gruppene innenfor rammene på henholdsvis 100 000 og 300 000 kroner. Et forslag til nye retningslinjer skal sendes på høring til forskergruppene, og planlegges lagt frem for FU i første møte i 2021.

Ordningen gjelder for fire år, fra og med 2021 og skal evalueres høsten 2024.

Bakgrunn:

Nåværende organisering av forskergruppene ved Det juridiske fakultet trådte i kraft 01.01.2018 og skulle gjelde for to år. Organiseringen bygger på UiTs Veileder for forskningsgrupper fra 2016. Fakultetets ordning skulle evalueres høsten 2019, men ble forlenget ut 2020. Siden ordningen ble forlenget, har evalueringen blitt forskjøvet til høsten 2020.

Ny organisering fra 2018 innebar innplassering av forskergruppene på tre nivåer:

1) Nyetablert, 2) Mellomnivå/ konsolidert og 3) Toppforskningsmiljø. Kriterier for nivådeling er redegjort for i e-post fra dekan til forskergruppene, datert 3.02.2017 (vedlegg 1).

I denne perioden har tre forskergrupper ved fakultetet vært plassert på nivå 1 (Formuerett, Forvaltningsrett og Statsrett), mens tre grupper har hatt plassering på nivå 2 (Barnerett, Same- og urfolksrett og Prosess-/strafferett). Forskergruppen i havrett ville vært kandidat til plassering på toppforskningsmiljø, nivå 3. Gruppen fikk imidlertid senterstatus ved opprettelsen av K.G. Jebsen senter for havrett i 2013, og senere som Norsk senter for havrett fra september 2019, og har ikke vært regnet inn blant fakultetets forskergrupper i den tiden de har hatt senterstatus.

Før reorganiseringen i 2017 hadde fakultetet en felles pott for forskningsmidler som ikke var knyttet til forskergruppene, men som var lyst ut åpent og kunne søkes på av både forskergrupper og enkeltforskere. I ny organisering fra 2018 ble incentivmidlene kanalisert til aktiviteter i regi av forskergruppene gjennom tildeling av driftsmidler til hver enkelt forskergruppe. Tildelingene var bestemt etter hvilket nivå forskergruppen var plassert på, og for perioden 2018-2020 fikk forskergrupper på nivå 1 en tildeling på inntil kr 100 000 over to år mens forskergrupper på nivå 2 kunne få inntil kr 300 000 over to år. Forskergruppene har kunnet søke på disse midlene i henhold til kriterier for tildeling som var fastsatt i fakultetets retningslinjer for forskergrupper (vedlegg 2).

Evalueringsprosessen av nåværende ordning ble satt i gang i juni 2020 ved at prodekan forskning sendte ut en e-post til forskergruppelederne der de ble bedt om å uttale seg om hvilke erfaringer de har hatt med gjeldende ordning og hvorvidt de mener nivåinndelingen og finansieringsmodellen bør beholdes. Spørsmålene i denne innledende runden ble stilt direkte til forskergruppelederne, og det ble ikke oppfordret eller bedt om å diskutere spørsmålene i forskergruppene.

Etter denne innledende runden ble det utarbeidet et høringsnotat der det ble redegjort for bakgrunnen for høringen og etter følgende disposisjon (vedlegg 3).

- Bakgrunn for høringen
- Tilbakemeldinger fra forskergruppelederne med evaluering/kommentarer til nåværende ordning
- Erfaringer med nåværende ordning sett fra administrasjonen og prodekan forsknings side
- Organisering og økonomisk modell - sammenligning med HSL-fak og BFE-fak, UiT, og med de juridiske fakultetene ved UiO og UiB
- Forslag til videre organisering av forskergruppene ved fakultetet

Faglig ansatte ved fakultetet ble invitert til å komme med innspill til evalueringen og videre organisering av forskergruppene ved fakultetet. Det ble bedt om at innspill til saken skulle gis til forskergruppeleder, som leverer samlet innspill fra den enkelte forskergruppe.

I høringsnotatet er det fra prodekan forskning og administrasjonen lagt frem følgende forslag til videre organisering av forskergruppene:

Gjeldende modell for organisering av forskergrupper ved Det juridiske fakultet videreføres, med følgende endringer:

1. Retningslinjene revideres slik at det fremgår tydeligere hvilke krav som stilles for aktiviteten til forskergruppene på nivå 1 og 2, og for å kunne få tildelt incentivmidler til gruppene innenfor rammene på henholdsvis 100 000 og 300 000 kroner.
2. Nivå 3 bortfaller.

Ordningen gjelder for fire år, fra og med 2021 og skal evalueres høsten 2024.

Forslaget innebærer en organisering med fortsatt nivådeling og med tildeling av incentivmidler som er tilpasset nivåplasseringen.

Evaluerings av ordningen, høringsinnspill fra forskergruppene

Det vedlagte høringsnotatet ble sendt ut til alle faglig ansatte 7.10.2020 med frist for innspill 16.10. Fem av forskergruppene har levert innspill; Barnerett, Havrett, Prosessrett, Same- og urfolksrett og Statsrett. Martin Hennig (leder av Formuerettsgruppen) har også levert innspill, men presiserer at innspillet er fra han som faglig ansatt og ikke på vegne av gruppen. Forvaltningsrett har ikke levert innspill. Innspillene fra forskergruppene er samlet i vedlegg 4.

Tilbakemeldinger fra forskergruppene på spørsmålet om nivådeling

Forskergruppene i barnerett, same- og urfolksrett og prosessrett støtter fortsatt nivådeling. Forskergruppen i prosessrett peker imidlertid på betenkeligheten ved å fjerne nivå 3 dersom man skulle komme i en situasjon hvor havrettssettret midlertidig står uten status som SFF/senter, da det i en slik situasjon ville være naturlig å fortsatt ha et eget nivå 3 for havrettsgruppen.

Forskergruppen i statsrett slutter seg til hovedtrekkene i forslag til videre organisering, og sier at nivåinndelingen har vært med på å synliggjøre at vi kan ha grupper med ulikt aktivitets- og ambisjonsnivå. Det pekes imidlertid på at det da også må stilles tilsvarende ulike forventninger til hva gruppene skal oppnå og at her kunne styringssignalene vært litt tydeligere.

Innspillet fra havrettsgruppa peker på at gruppen bør regnes med blant fakultetets forskergrupper selv om det har senterstatus. Videre mener de at fakultetets retningslinjer for forskergrupper er for utydelige og at de ikke gjenspeiler målene i UiTs veileder til forskergrupper, der det bl.a. heter at forskergruppen skal tydeliggjøre sine ambisjoner for mål og utvikling gjennom en forpliktende forskningsplan. Gruppen sier videre i sitt innspill at all faglig virksomhet ikke nødvendigvis trenger å kanaliseres gjennom forskergruppene, men at gruppene kan fokusere på å utvikle samarbeid om felles forskningsprosjekter. Dersom krav og forventninger til forskergruppene blir tydeliggjort langs de linjene de skisserer i sitt innspill, er de ikke sikker på at nivådeling er nødvendig.

Leder av Formuerettsgruppen foreslår at man går tilbake til tidligere ordning uten nivåinndeling av forskergruppene. Han begrunner forslaget med at nivåinndeling av forskergruppene fører til mer styrt forskning og lavere grad av akademisk frihet, bl.a. fordi det med nivåinndeling forventes at forskergruppene skal søke om eksterne midler, ofte med prosjekter bundet opp mot bestemte forskningstema.

Tilbakemelding fra forskergruppene på spørsmålet om incentivmidler

Barnerettsgruppa, Samerettsgruppa og Prosessrettsgruppa støtter forslaget om å videreføre ordningen slik den er i dag.

Leder av Formuerettsgruppen ønsker en ordning med felles pott med incentivmidler som alle forskergruppene kan søke på. Han peker på at ordningen med å kanalisere forskningsmidler gjennom forskningsgruppene kan være problematisk ved at de enkelte medlemmene av formuerettsgruppen i stor grad produserer forskning på egenhånd uten at forskningen skjer som del av gruppens forskningsaktiviteter og at det ikke alltid er like enkelt å knytte forskningen til de enkelte medlemmene opp mot forskergruppens aktiviteter.

Havrettsgruppa mener at forskergruppens driftsbudsjett bør økes fra kr 5 000 pr. år til et noe høyere nivå. De ønsker videre at ordningen for incentivmidler som vi har i dag erstattes med en større, felles pott til å støtte forskningsaktiviteten til forskergruppene og til forskere som står utenfor forskergruppene og at kriteriene for tildeling må justeres. Som eksempler på støtteverdige tiltak nevnes: støtte til aktiviteter for å gjennomføre planene til forskergrupper, støtte til initiativ som ikke har opprinnelse i en forskergruppe, ekstra støtte til grupper i oppstartsfase, til samarbeidsprosjekter mellom forskergruppene.

Også leder av Statsrettsgruppen signaliserer at han finner det mer hensiktsmessig med en felles pott alle kan søke på, og at dette vil virke motiverende for de som ønsker å skape mer aktivitet i gruppen sin og legge mer til rette for positiv utvikling av grupper på lavere nivåer – samtidig som det sikrer midler tilgjengelig for de gruppene som har reell høy aktivitet.

Oppsummering og innstilling til vedtak

Initiativet til omorganisering av forskergruppene i 2017 kom som en følge av gjennomgangen av organisering av forskergrupper ved UiT i regi av Strategisk forskningsutvalg, der nivådelt organisering av forskergruppene blir anbefalt (jfr. vedlegg 5, Rapport fra fokusgruppa for forskningsgrupper, med forslag til veileder for forskningsgrupper).

Som det fremgår av forslag til veileder for forskningsgrupper ved UiT skal gruppene være sentrale bidragsytere i å realisere UiTs og enhetenes ambisjoner knyttet til de tematiske satsingsområdene, ekstern finansiering, publisering, samt styrket fagfellesskap og samhandling innad og på tvers av fagdisipliner. Det fremgår videre av veilederen at en økonomisk incentivordning bør sikre formelle forskningsgrupper tilgang til ressurser etter aktivitet, og i henhold til en godkjent aktivitetsplan, og videre at ressursene bør differensieres etter gruppens nivå.

Incentivmidlene som forskergruppene kan søke på skal gå til aktiviteter som bidrar til at fakultetet får realisert de mål som er fastsatt i fakultetets strategi, og vi mener at en videreføring av nivådelt organisering og incentivmidler knyttet til forskergruppene støtter opp om fakultetets strategi. For forskning gjelder dette bl.a. følgende punkter i strategien:

- Øke andelen eksternt finansierte prosjekter
- Prioritere forskningsvirksomheten innen våre satsningsområder og UiTs fem kunnskapsområder
- Arbeide for økt grad av tverrfaglig forskning og samarbeid på tvers av fagområder, internt på UiT, nasjonalt og internasjonalt
- Videreutvikle samarbeidet med nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere, samt legge til rette for nye samarbeidsavtaler

Som nevnt ovenfor er det kommet innspill til høringen som går på at nivåinndeling av forskergruppene fører til mer styrt forskning og lavere grad av akademisk frihet og prosjekter

bundet opp mot bestemte forskningstema, der det er vanskelig å finne forskningsprosjekter som det synes naturlig å søke på. Søknadsinitiativ om eksternt finansierte prosjekter er imidlertid nedfelt i fakultetets strategi. Slike initiativ er helt avgjørende for at vi skal kunne rekruttere tilstrekkelig med kandidater til fakultetets ph.d.-program, og er ikke noe som kan velges bort fra forskergruppens aktiviteter. Det finnes dessuten muligheter til å få eksterne midler til rettsvitenskapelige forskningsprosjekter. De årlige utlysningene fra Forskningsrådet inneholder mange tverrfaglige programmer, og noen av dem etterspør rettsvitenskapelige innfallsvinkler. I tillegg kan alle forskere søke prosjektmidler fra programmet «Banebrytende forskning», som er såkalt 'bottom up'-program, uten noen tematiske bindinger, men hvor søknadene kun blir vurdert ut fra kvaliteten på forskningsprosjektet.

Et annet moment som er nevnt i tilbakemeldingene fra forskergruppene er at medlemmer av forskergruppene som produserer forskning på egenhånd, og uten at denne er del av forskergruppens aktiviteter, faller utenfor incentivordningen fordi det i den gjeldende ordningen er fokus på at forskningen ved fakultetet skal skje gjennom forskergruppene. Det er derfor kommet innspill om f.eks. å øke driftsbudsjettet til gruppene fra 5 000 til et høyere nivå, og ikke ha incentivmidler knyttet til forskergruppene men heller ha en større, felles pott til å støtte forskningsaktiviteten til forskergruppene og til forskere som står utenfor forskergruppene.

Dette er et viktig poeng, og fakultetet er opptatt av at alle faglig ansatte skal ha et så godt som mulig utgangspunkt for å kunne utvikle sin forskning og sine forskningsprosjekter. Som nevnt ovenfor er incentivmidlene knyttet til forskergruppene ment å bidra til oppfyllelse av strategisk viktige mål for fakultetet og UiT; som økt eksternfinansiering, arrangement av seminarer og konferanser og nettverksbygging nasjonalt og internasjonalt. I tillegg er det behov for at enkeltforskere har midler til prosjekter og faglige aktiviteter som ikke nødvendigvis passer inn i de aktiviteter som foregår i regi av forskergruppene.

Til slike aktiviteter har fakultetet gode incentivordninger som den enkelte forsker disponerer eller kan søke på, uavhengig av tilhørighet i forskergruppe eller senter. Vi kan først nevne annuumsordningen, som gir alle faglig ansatte inntil kr 25 000 pr. år til faglige aktiviteter fastsatt i annuumsreglementet. Vi har også ordningen med små driftsmidler, som de siste årene har vært lyst ut to ganger pr. år og der alle fast ansatte forskere kan søke om inntil kr 60 000 til forskningsaktiviteter. I tillegg kommer utlysning av strategiske midler, der det lyses ut kr 100 000 pr. år som alle faglig ansatte kan søke på. Andre viktige incentivordninger er publiserings-/trykkestøtte og midler til utenlandsopphold for stipendiatene og for ansatte som har forskningstermin. Vi mener derfor at fakultetet har svært gode incentivordninger for enkeltforskere, og som kommer i tillegg til den mer strategisk rettede ordningen som er knyttet opp mot forskergruppene.

I tilbakemeldingene fra forskergruppene ble det bemerkt at havrettsgruppen også må defineres inn under fakultetets forskergrupper og da spesielt i tilfelle gruppens senterstatus skulle falle bort. Det er vi selvsagt enig i og dette hensynet er også understreket i fakultetets strategiplan, der det heter at «Fakultetet skal støtte og bidra til videreutvikling av forskergruppene, særlig innen satsningsområdene hav- og miljørett og same- og urfolksrett». Vi mener imidlertid at det ikke er hensiktsmessig at havrettsgruppen inkluderes i fakultetets organisering og incentivordning for forskergrupper så lenge den har senterstatus, med særskilte finansieringsordninger som senter.

Flere av innspillene fra forskergruppene peker på at fakultetets retningslinjer for forskergrupper ikke er tilstrekkelig tydelig på hva som forventes av forskergruppene på de ulike nivåene, og også om hva som forventes av forskergruppenes deltakere. Det er vi enige i, og vi legger fram en egen sak om revisjon av retningslinjene der denne problemstillingen blir tatt hensyn til.

På bakgrunn av redegjørelsen ovenfor, innstilles det på at gjeldende modell for organisering av forskergrupper ved Det juridiske fakultet videreføres, med de endringer som er lagt inn i forslaget til vedtak.

Øyvind Edvardsen
fakultetsdirektør

–

Lise Myrvang
seniorrådgiver

–

lise.myrvang@uit.no
77 62 09 11

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Vedlegg:

1. Kriterier for nivåinndeling av forskergruppene
2. Retningslinjer for forskergrupper ved Det juridiske fakultet, UiT
3. Høringsnotat - Evaluering av organiseringen av forskergrupper ved Det juridiske fakultet – forslag til ny organisering fra 2021
4. Høringsinnspill fra forskergruppene
5. Rapport fra fokusgruppa for forskningsgrupper, med forslag til veileder for forskningsgrupper
6. Organisering av forskergrupper ved andre fakulteter ved UiT, UiO og UiB